

HOTĂRÂREA nr. 278
din 26 octombrie 2017

**privind aprobarea organizării concursului de soluții artistice pentru “Grup
statuar Școala Ardeleană” si pentru “Statuia Bethlen Gabor”.**

Consiliul Local Municipal Tîrgu Mureș, întrunit în ședință ordinară de lucru,

Văzând Expunerea de motive a viceprimarului Municipiului Tîrgu Mureș nr. **42.481/4.914 din 02.08.2017 2017**, prin Administrația Domeniului Public, privind aprobarea organizării concursului de soluții artistice pentru “Grup statuar Școala Ardeleană”,

Având în vedere Hotărârea Consiliului Local Municipal Tîrgu Mureș nr. 76 din 25 februarie 2016 privind aprobarea amplasării unei statui în zona Cetății Medievale din Tîrgu Mureș a reprezentanților Școlii Ardelene,

Luând în considerare amendamentele propuse în plenul Consiliului local,

În temeiul:

- Legii nr. 98/2016 *privind achizițiile publice*;
- Hotărârii nr. 395/2016 *pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului cadru din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice*
- Legii nr. 120/2006 *a monumentelor de for public*, modificată și completată;
- Legii nr. 350/2001 *privind amenajarea teritoriului și urbanismul*, modificată și completată;
- Legii nr. 50/1991 *privind autorizarea executării lucrărilor de construcții*, republicate;

În temeiul prevederilor art. 36, alin. (2) lit. „c”, (4) lit. „e”, (6) lit. „a” pct. 4, art. 45 și art. 115, alin. (1), lit. ”b” din Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, republicată,

H o t ă r ă ș t e :

Art. 1. Se aprobă organizarea concursului de soluții artistice pentru “Grup statuar Școala Ardeleană” și pentru “Statuia Bethlen Gabor”.

Art. 2. Amplasamentele pentru “Grupul statuar Școala Ardeleana” și “Statuia Bethlen Gabor” vor fi propuse de către comisia de jurizare și vor fi aprobate printr-o viitoare Hotărâre de Consiliu Local.

Art. 3. Se aprobă demararea procedurii de achiziție a machetei, execuției și amplasării concomitente a “Grupului Statuar Școala Ardeleana” și a “Statuii Bethlen Gabor”.

Art. 4. Se întocmește și se aprobă formularul pentru comisia de jurizare, conform Anexei 1, care face parte integrantă din prezența hotărâre.

Art. 5. Se întocmește și se aprobă Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului, formularele de jurizare și anexele aferente (1 - 5), de către comisia de jurizare.

Art. 6. Se aprobă calendarul desfășurării concursului care va fi stabilit de către membrii comisiei de jurizare.

Art. 7. Cu aducerea la îndeplinire a prevederilor prezentei hotărâri se încredințează Executivul Municipiului Târgu Mureș prin Direcția Arhitect Șef și Serviciul Public Administrația Domeniului Public.

Art. 8. În conformitate cu prevederile art. 19, alin. 1, lit. e, din Legea nr. 34/2004, republicată, privind Instituția Prefectului și art.3 alin. 1 din Legea nr. 554/2004, legea contenciosului administrativ, prezenta Hotărâre se înaintează Prefectului Județului Mureș, pentru exercitarea controlului de legalitate.

Contrasemnează
p. Secretarul Municipiului Târgu Mureș,
Director executiv D.J.C.A.A.P.L.
Cătană Dianora – Monica

Președinte de ședință
prof. Benedek Theodora

**Anexa 1 a Hotărârii nr _____ din _____ 2017 privind aprobarea
organizării unui concurs de solutii artistice soluții artistice pentru “Grup statuar
Școala Ardeleană” si pentru “Statuia Bethlen Gabor”.**

**REGULAMENT
DE ORGANIZARE ȘI DESFĂȘURARE A CONCURSULUI DE SOLUTII
pentru “Grup statuar Școala Ardeleană” si pentru “Statuia Bethlen Gabor”.**

1. DATE GENERALE

1.1. Concursul de solutii are drept promotor și organizator Primăria Municipiului Tîrgu Mureș, scopul concursului fiind selectarea si identificarea unei solutii artistice pentru proiectul intitulat simbolistic, “Școala Ardeleana”si “Statuia Bethlen Gabor” fiind excluse busturile si statuile ecvestre doar pentru “Școala Ardeleana”

1.2. Tipul concursului, conform regulamentului Concursurilor de Arhitectură și Urbanism nr. 1988 din 31 octombrie 2005, adoptat de Consiliul național al Ordinului Arhitecților din România și a recomandărilor făcute de UNESCO și UIA este ”concurs de proiect” și are ca scop selectarea dintre participanți a autorului celei mai bune soluții pentru a-i fi încredințată elaborarea proiectului și a lucrărilor de execuție;

După modul de organizare, conform regulamentului amintit mai sus, acest concurs se adresează anumitor categorii profesionale din categoria artistilor plastici.

Regulamentul este în concordanță cu prevederile Legii nr. 98/2016.

1.3 Juriul concursului este cel menționat în Anexa nr.3 la Hotărârea pentru aprobarea acestui concurs.

1.4. Concursul va avea un spațiu pe internet, rezervat într-un spațiu vizibil în cadrul paginii de internet tirgumures.ro, unde vor fi afișate toate comunicările, informațiile, actualizările privitoare la concurs. Adresarea întrebărilor și comunicarea răspunsurilor se va face tot prin internet, pe site-ul mai sus menționat.

2. PARTICIPAREA LA CONCURS

2.1. Concursul se adresează, membrilor artistilor plastici.

2.2. La concurs pot participa artiști plastici, cu condiția de a avea executată o lucrare asemănătoare. Aceștia trebuie să țină însă seama de faptul că este necesar să aibă, în eventualitatea câștigării concursului, capacitatea de a forma o echipă capabilă să elaboreze, în condițiile legale, un proiect de execuție și să realizeze opera de artă, pentru propunerea prezentată. Această precizare este considerată necesară deoarece, autorul proiectului câștigător va primi comanda pentru elaborarea proiectului tehnic si executia lucrarii. Singurul responsabil de încredințarea unui mandat de proiectare si execuție este promotorul.

2.3. Pentru ca lucrările concurenților să fie luate în considerare, acestea trebuie să respecte condițiile privind calitatea de concurent, tema și regulamentul concursului, data și ora limită a predării.

3. DESFĂȘURAREA CONCURSULUI

- 3.1. Înscrierea la concurs se poate face în perioada dintre lansarea publică, adică data de ....., în intervalul de ..... **zile de la data lansării**, prin completarea formularului de înscriere afișat pe site-ul concursului și expedierea lui la adresa de pe site.
- 3.2. Documentația necesară, adică Tema program, Regulamentul, eventualele planuri și fotografii conexe temei, vor putea fi descărcate de pe site-ul concursului. Prezentarea este liberă fiind la aprecierea concurentului, așa cum acesta consideră că ideea va fi mai bine înțeleasă, numărul de planșe și formatul înscriindu-se în cerințele de la pct.3.4 al prezentului regulament.
- 3.3. Concurenții vor putea pune întrebări și vor putea primi răspunsuri clarificatoare la problemele și nelămuririle legate de concurs, în intervalul de timp menționat în calendarul concursului. Corespondența legată de întrebări și răspunsuri se va face prin e-mail și se va purta numai cu concurenții înscriși conform punctului 3.1. și va avea rolul de a completa tema program, considerându-se parte integrantă a acesteia .
Idem pentru regulamentul de desfășurare.
- 3.4. Prezentarea lucrărilor se va face în format electronic și pe suport hârtie, în maxim 6 formate A3, care vor cuprinde următoarele piese:
- toate perspectivele și secțiunile considerate relevante pentru conceptual prezentat, dar nu mai puțin de 4 perspective.
  - colaje, fotografii și alte piese considerate necesare pentru prezentare și pentru înțelegerea corectă a obiectului prezentat.
  - unul sau câteva formate A4, numărul fișelor nefiind limitat, în care concurenții vor prezenta în câteva fraze obiectul propus, conceptul, simbolistica și oferta economică în legătură cu propunerea lor. Textul poate fi însoțit de scheme sau alte reprezentări grafice. Dispunerea pieselor și maniera de randare sunt la dispoziția concurenților, aceștia având dreptul de a decide cea mai potrivită formă de prezentare.
- 3.5. Predarea lucrărilor se va face prin poștă, pe adresa P-ța Victoriei nr. 3, 540026, Tîrgu-Mureș , sau direct la Registratura Primăriei Municipiului Tîrgu Mureș, introducându-se într-un plic sau colet planșele de prezentare și celelalte piese necesare conform temei, precum și un CD, protejat de un ambalaj rezistent la șocuri, cuprinzând piesele scrise și desenate menționate la punctul 3.4. de mai sus, dar și plicul secretizat cuprinzând formularul de participare completat și ștampilat în conformitate cu punctul 5 al prezentului regulament . Plicul sau coletul conținând lucrările, în cazul că nu se vor depune direct la Registratura Primăriei Tîrgu Mureș, unde vor primi un număr de înregistrare, vor fi expediate prin poștă pe adresa organizatorului, cu confirmare de primire.
Data limită la care se pot depune dosarele la registratură este conform Anexei 6, punctul 5, Calendarul concursului. Aceleași dată și oră limită vor trebui să fie menționate pe plicurile sau coletele expediate prin poștă .
- 3.6. Piesele predate în cadrul concursului nu se returnează concurenților.
- 3.7. Concurenții nu au dreptul de a contacta membrii juriului în legătură cu indiferent orice problemă legată de concurs. La rândul lor, membrii juriului vor păstra discreția asupra deliberărilor.
- 3.8. Comunicarea rezultatelor concursului se va face pe site-ul tirgumures.ro în conformitate cu calendarul de desfășurare a concursului.
- 3.9. Juriul concursului își asumă întreaga responsabilitate asupra alegerii proiectelor câștigătoare, hotărârile juriului sunt definitive, deciziile sale neputând fi contestate și neputând constitui subiect de drept.
- 3.10. Materialele predate devin proprietatea organizatorului, care le poate folosi ca material documentar sau le poate face publice în materialele de popularizare a concursului,

materiale de presă, eventuale anchete publice sau alte asemenea acțiuni, cu menționarea numelor autorilor.

Prin participarea la concurs, odată cu semnarea formularului de participare, concurenții își dau acordul pentru utilizarea imaginilor și datelor din materialele de prezentare, prin tipărire sau publicare sub diverse forme, precum și pentru expunerea acestora în public.

4. ANONIMATUL LUCRĂRILOR

4.1. Pentru păstrarea anonimatului se va respecta **REGULAMENTUL CONCURSURILOR DE ARHITECTURĂ ȘI/SAU URBANISM** adoptat de Consiliul Național al Ordinului Arhitecților din România în ședința ordinară din 31 octombrie 2005, ale cărui prevederi sunt reproduse mai jos, după cum urmează:

4.2. Toate documentele proiectului, solicitate concurenților (planșe, piese scrise) vor purta un simbol de identificare format din două litere și cinci cifre înscrise într-un dreptunghi de 5x3 cm. Înscris în colțul din dreapta sus al fiecărui document. Acest simbol va fi acoperit cu hârtie neagră netransparentă pe ambele fețe ale planșelor și pieselor scrise (dacă este cazul), prin lipire pe contur. Aceiași operație va fi efectuată și pe coperta CD-ului (vezi punctul 3.5. al prezentului regulament).

4.3. Pentru identificarea participanților aceștia vor trimite organizatorului, ambalat în același colet cu proiectul, un plic alb pe care se va aplica același simbol, de data aceasta neacoperit, iar în plic va fi introdusă **o coală de hârtie albă pe care vor fi trecute numele autorilor și colaboratorilor și calitatea lor.**

Totodată, în plicul alb amintit mai sus, va fi introdusă o **copie după formularul de înscriere**, semnat și ștampilat, care ține loc și de declarație de autor, prin care elaboratorii proiectului își asumă această calitate.

4.4. Plicul va fi apoi sigilat și introdus în plicul, sau coșul, în care se află CD ul cu materialele de concurs și planșele pe suport hârtie (vezi punctul 3.5.).

4.5. La primirea coletelor secretariatul concursului va înlătura ambalajul ce ar putea conduce la identificarea participanților. Proiectele vor primi un număr de concurs aleatoriu față de numărul de ordine al înregistrării la primire;

4.6. Plicurile ce conțin identificarea concurenților vor fi strânse de secretarul concursului, închise într-un seif și puse la dispoziția juriului numai după redactarea raportului acestuia, când juriul trece la identificarea concurenților.

5. VALORIFICAREA PROIECTELOR

5.1. Materialele predate de concurenți constituie proprietatea organizatorului și nu se returnează. De aceea, concurenții nu vor include în prezența proiectelor trimise, planșe sau machete, pe care ar dori să le recupereze după jurizare.

5.2. După jurizarea lucrărilor se va organiza o expoziție, dându-se posibilitatea publicului de a-și exprima preferințele pentru una din lucrări, pe baza unei anchete publice.

5.3. Proiectul câștigător dă posibilitatea colectivului elaborator să primească, prin atribuire directă, comanda pentru elaborarea proiectului de execuție și adaptarea la teren a acestuia pe amplasamentul correct.

5.4. Prin participarea la concurs și prin completarea, semnarea și expedierea formularului de participare, concurenții confirmă acordul lor pentru prezentul regulament, căruia urmează să se conformeze.

6. CRITERII DE EVALUARE ȘI SELECȚIE

- Expresivitatea plastică a obiectului și legătura cu identitatea culturală a zonei. - Coerența și exprimarea clară a conceptului.
- Eficiența și fezabilitatea soluțiilor propuse.

Referitor la criteriile de mai sus, se recomandă și consultarea Anexei 2 -Tema concursului.

Anexa 2 a Hotărârii nr _____ din _____ 2017 privind aprobarea organizării unui concurs de solutii artistice soluții artistice pentru “Grup statuar Școala Ardeleană” si pentru “Statuia Bethlen Gabor”.

TEMA CONCURSULUI

Corifeii Școlii Ardelene:portrete și memorie

Evocarea corifeilor Școlii Ardelene la Reghin nu este întâmplătoare. Prin cei 24 de anii petrecuți ca protopop la Reghin, Petru Maior a impus vechiul burg săsesc pe harta locurilor de memorie ale culturii românești. Anii petrecuți la Reghin l-au atașat pentru totdeauna de spațiul Mureșului Superior. La 7 martie 1809 Petru Maior a fost instalat cenzor la Tipografia Universității din Buda, dar până la moartea sa nu a renunțat la reverenda de arhidiacon de la Reghin, după cum nu a renunțat nici la titlul de „ Arhidiaconus Görgenyiensis”, cu care își însoțea numele.¹ În *Testamentul* redactat la Buda la sfârșitul anului 1821, în care, printre altele, mărturisea: *Băgând seama la nestatornicia vieții omenеști și la sănătatea mea șubredă, cât timp sunt cu mintea întreagă, întocmesc, precum urmează, la rând, prezenta dispoziție testamentară cu ultima mea hotărâre asupra bunurilor pe care le posed², gândurile sale reveneau la comunitatea greco-catolică din Reghin: cărțile din biblioteca mea cu conținut ecleziastic, istorie și teologie și care privesc în orice chip teologia și dreptul canonic, toate le testez bisericii parohiale greco-catolice din Reghinul-Săsesc³. O parte din bunurile sale personale le-a testamentează surorii sale din Reghin: *De asemenea, toate cizmele mele, fie mai bune, fie mai rele, și greaca mea bisericească de mătase împreună cu revernda mea de mătase le las moștenire surori de sânge, Ana Maior, soția lui Simion Kőmives din orașul privilegiat Sas-Reghin, al vestitului comitat Turda, în Transilvania.*⁴ Casa din Tîrgu Mureș a lăsat-o, ca dealtfel cea mai mare parte a averii nepotului său dinspre frate, Ioan. Multe din cărțile lăsate parohiei din Reghin s-au risipit, o parte chiar de către cumnata sa, mama lui Ioan, „ căpușana”, „tătăișă” după cum îi spunea Ana Maior, cumnată pentru care marele învățat a nutrit, după cum insinua Dănilă Pop de la Cătina, mai mult decât sentimente de rudenie.⁵*

Opera lui Petru Maior, în primul rând *Istoria pentru începutul românilor în Dacia*, așa cum arăta Florian Aaron, *învăță pe români ca să cinstească mai mult și aprinse întrânșii un duh de naționalism, care pricinui foloase nespuse*⁶. Prin lucrările din domeniul istoriei, filologiei și lingvisticii, Petru Maior, Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Ioan Budai-Deleanu, au creat fundamentele idologice ale construcției națiunii la români. Însă, impresionanta operă a corifeilor Școlii Ardelene, scrisă la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, în aproximativ 40 de ani, a trebuit să aștepte circa 200 de ani pentru a fi editată și recuperată critic în cultura română. De asemenea, după aproape 200 de ani de la moartea celor mai importanți corifei, Maior, Șincai, Micu și Budai Deleanu, continuă să rămână multe necunoscute în privința biografiei lor. În privința lui Maior continuă să rămână incertă data nașterii. Istoricii, Athanasie Marienescu⁷, Nicolae Iorga⁸, Maria Protase⁹, Serafim Duicu¹⁰ și Laura Stanciu¹¹ recomandă anul 1760 ca dată a nașterii sale. Dimitrie Popovici¹², Alexandru

¹ *Istoria literaturii române II. De la Școala Ardeleană la Junimea*, București, 1968,p.61.

² *Petru Maior. Scrisori și documente inedite*, Ediție îngrijită,prefață, note și indici de Nicolae Albu, București, Editura Pentru Literatură, 1968, p.131.

³ *Ibidem*,p.132.

⁴ *Ibidem*, p.134.

⁵ *Ibidem*, p.142.

⁶ Apud Serafim Duicu, *Pe urmele lui Petru Maior*, București, Editura Sport Turism, 1990, p.209.

⁷ Athanasie Marian Marienescu, „Viața și opera lui Petru Maior”, în *Analele Academiei Române*, Seria II, (1882- 1883), București, 1884.

⁸ Nicolae Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (1688-1821). Epoca lui Petru Maior. Excursuri*, vol. II, Ediție îngrijită de Barbu Theodorescu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1969 p. 203.

⁹ Maria Protase, *Petru Maior*, București, Editura Minerva, 1973, p.37

¹⁰ Serafim Duicu, *op. cit.*, p.22

¹¹ Laura Stanciu, *Biografia unei atitudini : Petru Maior (1760- 1821)*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint.

¹² D. Popvici, *Studii literare*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972, p.65.

Piru¹³ și Pompiliu Teodor¹⁴ au optat pentru anul 1761. În schimb, Nicolae Albu propune ca dată a nașterii lui Maior anul 1756¹⁵. Matritocola de la Universitatea Gregoriană din Roma, unde au studiat Maior și Gheorghe Șincai, menționează ca dată a nașterii anul 1760¹⁶. Ca loc al nașterii sale este indicat Căpușul de Câmpie, infirmând ipoteza că s-ar fi născut la Țirgu Mureș. Reprezintă însă un fapt incontestabil, și anume, că tatăl său a fost preot în Țirgu Mureș.

În cazul lui Gherghe Șincai, controversese s-au purtat multă vreme atât în legătură cu locul nașterii, cât și cu data nașterii sale. Alexandru Papiu Ilarian, Ovid Densușianu, Nicolae Iorga, D. Popovici ș.a. au indicat Șamșudul ca loc al nașterii sale. Pompiliu Teodor și Dumitru Ghișe, în baza unui manuscris aflat la Biblioteca Academiei Române, au stabilit ca loc al nașterii lui Șincai localitatea Râciu de Cîmpie¹⁷. Mircea Tomuș, autorul monografiei *Gheorghe Șincai* împărtășește aceeași opinie¹⁸. Aceeași localitate este recomandată și de Iosif Pervain¹⁹ și de Serafim Duicu satul Râciu de Câmpie, unde s-a născut în casa bunicului său dinspre mamă²⁰. Ca dată a nașterii sale, se oscilează între anii 1753, 1754, 1755, ani pe care însuși Șincai îi recomandă în diferite documente pe parcursul vieții²¹. Însă, în certificatul de deces, întocmit de preotul Andreas Koleszar de la Szinye, Slovacia, unde se presupune că este înmormântat, se spune că a murit în 1816, la vârsta de 75 de ani, ceea ce înseamnă că Șincai s-ar fi născut în anul 1741.

Multe incertitudini continuă să planeze asupra înfățișării corifeilor Școlii Ardelene. Se presupune că prin două tablouri cunoaștem înfățișarea lui Gherghe Șincai și Petru Maior. În cazul lui Șincai, un tablou, binecunoscut, încearcă să surprindă înfățișarea marelui învățat. Altfel despre Șincai avem o descriere a înfățișării, făcută în 1844 de Alexandru Gavra, spunea el desprisa dintr-o corespondență de la niște „prea vrednici ai nației acesteia bărbați de curînd primită”: *Capul mare destul, fruntea înaltă, dar nu cerculare, ci coronată, adecă deasupra ochilor, părțile amândouă mai goale de păr. Uitare ageră, înfocată, pătrunzătoare, vie, arată om înțelept, învățat, poetic; scăutătura lui însuflătoare de respect mare; vorba nici decât subțire, da nici groasă de tot, ci vorbă de bărbat; vorba de tot apăsată și articulat, făcând gesticulații cu mâna, însă plăcut peste tot în vorbe, mai mult vesel și poetic în vorbire decât într-adins; da, totuși gravis în purtare; vorba slobodă și cu îndrăzneală, ca bărbatul care are de unde și știe ce să vorbească, sigur în mintea și hărnicia sa. Se spune că cum vedea omul, îi făcea versuri. Umbletul lui arăta om de frunte, gravis, maiestatic, capul și umerii mai îndărăpt decât pieptul și pântecetele, întins, ducea mâna cu bastonul înainte, cum merg oamenii cei mari, pășind și cu bastonul un pas înainte, cu mare gravitate și pușinel legănându-se. Statura lui era de frunte întră cei mici, adecă om de statură mică, gros, sau mai bine plin la trup, lat în piept și îtră umeri țapăn, dar nu trunchiu. Când intra într-o adunare, trăgea căutarea tuturor aspră-și și nu putea rămâne neștiut, venind cu vâlvă, fără a i să putea zice că-i (că-i probabil) burzucat sau semeț (hochmüting), ci numai fălos modest, sau, cum se zice, fală care i se cădea și pentru aceea i se ședea; arată netemere multă și curaj mare. Îmbrăcăminte de oficială sau de stat au fost care este a nobililor, cu nedragi vînăți și inorați, șpențele (scurteică sau mânecariu) și dulamă pe umăr, mijlocul încins cu cu sabie, fiind nobil de Șinca*²². Într-un portret reconstituit plastic de Mircea Tomuș, unul din biografii săi, Șincai avea fruntea proeminentă, sprâncene abundente, îmbinate, ochi pătrunzători, față răvășită dramatic de semnele unui vechi vărsat, nasul masiv și drept, mustață încărunită.²³ Sigur, ne întrebăm cât se regăsesc din trăsăturile sale, din chipul său real în descrierile celor care l-au cunoscut și cât în portretul pe care pictorii și sculptorii îl iau ca model.

¹³ Alexandru Piru, *Literatura română postmodernă*, București, Editura pentru Literatură, 1964, p.67

¹⁴ P. Teodor, „Petru Maior”, în *Istoria literaturii române*, vol. II, București, Editura Academiei Române, 1968, p. 57 ; Dimitrie Ghișe, P. Teodor, *Fragmentarium iluminist*, Editura Dacia, 1972, p. 182.

¹⁵ *Petru Maior. Scrisori și documente inedite*, p.5

¹⁶ Slavikovszki Beáta, *Magyarország diákok itáliai egyetemeken. 1526-1918*. I rész, Budapest, 2007, p. 111; Szögi László, *Studentii români la universitățile din Europa în secolele XVI-XX*, Țirgu Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, 2011, p.179.

¹⁷ D. Ghișe, P. Teodor, *Studiul introductiv la ediția din Învățătură firească spre surparea superstiției norodului*, București, Editura Științifică, 1964, p. 19.

¹⁸ Mircea Tomuș, *Gheorghe Șincai. Viața și opera*, București, Editura pentru Literatură, 1965, p.17.

¹⁹ Iosif Pervain, *Studii de literatură română*, Cluj, Editura Dacia, 1971, p. 73.

²⁰ Serafim Duicu, *Pe urmele lui Gheorghe Șincai*, București, Editura Sport-Turism, 1983, p.13.

²¹ M. Tomuș, *op.cit.*, p.16.

²² Serafim Duicu, *Pe urmele lui Georghe Șincai*, Editura Sport Turism, București, 1993, p.234.

²³ Mircea Tomuș, *op. cit.* p.231.

Lucrurile par să fie la fel și în cazul lui Petru Maior. În micul volum de studii *La centenariul morții lui Petru Maior. Cuvântări comemorative rostite în Aula Universității din Cluj la 2/15 februarie 1921* de Alex. Lapedatu, Ioan Lupaș și Sextil Pușcariu, de fapt un extras din *Anuarul Institutului de Istorie Națională din 1921*, este reprodus portretul lui Petru Maior, menționându-se: „Portret aflat în Muzeul „Asociațiunii” din Sibiu”. Este portretul clasic, cu care ne-am obișnuit să identificăm chipul lui Petru Maior. Dar, în *Observatorul*, numărul 99, din anul 1882, Gheorghe Bariț ne lasă unica descriere a lui Petru Maior: *Moșu meu după mamă, parohul Simion Cornea din Șaroșpotoc (azi Dumbrăvioara n.n.), nu departe de Reghin, mi l-a descris pe Petru Maior ca om de mai mare decât mijlocie, forma capului în proporțiunea corpului, fașa regulată, mai mult brună decât albineată, ochii negri, nasu cam vulturii, barba stufoasă, căutătură impunătoare, în scurt: om frumos. Pe lângă acestea, Petru Maior era de temperament coleric.*²⁴ Ne punem întrebarea, cât reproduce celebrul portret din imaginea reală a omului Petru Maior? Însă, trebuie să recunoaștem, că sunt totuși două tablouri, atât în cazul lui Șincai, cât și cel al lui Maior, imagini care figurează în toate cărțile dedicate lor, în dicționare și enciclopedii și că reprezintă modelele care i-au inspirat pe sculptorii care le-au dedicat opere artistice, fără ca noi să avem certitudinea că-i reprezintă pe ce doi corifei.

Nu avem un portret a lui Samuil Micu, cum nu avem pentru Ioan Budai-Deleanu. În cazul autorului *Țiganiadei*, planează încă multe certitudini privind data nașterii sale²⁵, tot așa cum nu știm cum arăta. În manuscrisele lui Ioan Budai Deleanu, cercetate atât de Mihai Mitu la Lemberg, de asemenea de Lucia Protopopescu la Viena, nu s-a identificat nici un portret al poetului și filologului Ioan Budai Deleanu. Deplângem lipsa portretului fizic al lui Budai-Deleanu, mărturisește Lucia Protopopescu²⁶. De altfel, era foarte greu, în condițiile în care nici Asachi, care a cumpărat în 1837 manuscrisele Ioan Budai Deleanu de la ginerele acestuia, contele Ludwig Lewandoski, care era căsătorit cu una din cele două fiice, Susana, nu pomenește nimic despre un portret de al lui, cu toate că i-a cunoscut și pe nepoții acestuia care trăiau atunci în Galiția. Nu s-a păstrat nici portretul fraților săi Aron Budai și Anton Budai, personalități ale vieții politice românești din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Printre manuscrisele sale, pe fila primei versiuni a *Lexiconului romesc-nemțesc* este desenată, potrivit lui Mihai Mitu, chipul mamei sale. O ipoteză demnă de luat în seamă despre un portret al lui Ioan Budai-Deleanu este oferită de regretatul istoric de artă Mircea Țoca. Cercetând viața pictorului Efrem Klein, nepot de văr al lui Samuil Micu-Klein, cu studii la Academia de Arte Frumoase din Viena între anii 1777-1783, Mircea Țoca formulează ipoteza că pe iconostasul Bisericii de la „Sancta Barbara”, în scena cu cei 12 postoli, în figura apostolului Ioan s-ar regăsi chipul lui Ioan Budai Deleanu, „figura unui om tânăr, chiar foarte tânăr, ușor efeminat”²⁷. Student în anul III la Sanca Barbara, Ioan Budai-Deleanu avea pe atunci 20 de ani.

În anul 1787 Budai-Deleanu ajunge consilier la Tribunalul Nobililor din Lemberg(azi Lwow în Ucraina), unde va rămâne până la moartea sa intervenită 1820. Nu avem nicio știre despre înfățișarea lui Budai Deleanu, doar, pe baza inventarului întocmit la moartea sa, cunoaștem care era ținuta sa oficială: purta un frac verde de gală, cu sabie de oblânc și cu pălărie cu pene²⁸.

Multe incertitudini rămân și asupra locului de veci al celor patru reprezentanți ai Școlii Ardelene. Certă este doar constatarea istoricului Serafim Duicu: *Nici pe Maior, ca de altfel nici pe Micu, nici pe Șincai, nici pe Budai Deleanu, pământul Transilvaniei, atât de de iubit de ei, nu i-a primit pentru somnul de veci. Destinul a făcut ca toți patru să-și doarmă somnul în pământ străin*²⁹.

În cazul lui Gherghe Șincai, majoritatea istoricilor care s-au ocupat cu biografia lui indică drept loc al înmormântării localitatea Sinea(Szinnye) din Slovacia, unde s-a retras în ultimii ani ai vieții sale, la familia Wass de Țaga. Toți au avut în vedere copia de pe *Extrasul morților* Parohiei Keletsey de

²⁴ Apud *Petru Maior. Scrisori și documente inedite*, p.IX.

²⁵ Larisa Matei (Fârtat), „Viața și activitatea lui Ioan Budai Deleanu (1760-1821)”, în *240 de ani de la moartea marelui arhieru și luptător național Ioan Micu Klein 1768-2008*, volum coordonat de Ioan Chindriș și Ciprian Ghișa, Oradea, Editura „Episcop Vasile Aftenie”, 2009, p.242.

²⁶ Lucia Protopopescu, *Noi contribuții la biografia lui Ion Budai-Deleanu. Documente inedite*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1967, p. 187.

²⁷ Mircea Țoca, „Efrem Klein, un precursor de seamă al picturii moderne românești”, în vol. *Civilizație medievală și modernă românească. Studii istorice*, îngrijit de Nicolae Edroiu, Aurel Răduțiu, Pompiliu Teodor, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1985, p.234-248.

²⁸ Mihai Mitu, „Un posibil portret al lui Ioan Budai Deleanu”, în *România literară*, nr.26, 2010, p.1

²⁹ S. Duicu, *Pe urmele lui Petru Maior*, p.204.

care aparține satul Sinea, apărută în ziarul *Concordia* nr. 51 din 1866. Din el rezultă că Georgius Sinkay a decedat la data de 2 noiembrie 1816, în vârstă de 75 de ani, (de fapt, avea 62 de ani), fiind înmormântat de preotul greco-catolic Andreas Koleszar în satul Szinnye (azi Svinica).³⁰ Așa cum remarcă Ioan Chindriș, despre Gherghe Șincai știm că *a murit singur, pe pământ străin , că a fost îngropat în țărână străină și că nici un român nu i-a văzut vreodată mormântul*³¹. În discursul de recepție de la Academia Română, din 1869, Alexandru Papiu Ilarian a făcut prima reconstituire biografică a lui Gherghe Șincai. În entuziasmul generat de discursul lui Papiu, s-a propus aducerea în țară a osemintelor lui Șincai. Dar, treptat, entuziasmul s-a stins. În 1968, scriitorul Romulus Rusan a vizitat localitatea Svinica pentru a merge la mormântul lui Șincai. Un preot în vârstă i-a spus că în anul 1945 în urma unui bombardament, care a lovit și cimitirul, acesta a fost distru și stămutat în altă parte...³² Alte surse indică drept loc al decesului localitatea Bobota, unde Șincai avea o soră. Dar totul pare o simplă legendă³³.

Ioan Budai Deleanu s-a stins din viață la Lemberg, în 24 august 1820, lăsând în urma sa numeroase datorii. În 20 septembrie, soția sa Mariana de Mikolaiewicz-Budai și cele două fete, una în vârstă de 25, cealaltă de 26 de ani au fost nevoite să vândă la licitație mobila, formată din lemn fin, câteva piese din lemn de mahon, esență folosită în mobila de lux astilului „empire” puține obiecte de uz personal și veșmintele sale. Nu cunoaștem încercări de reconstituire a mormântului cărturarului român de la Lemberg³⁴.

Samuil Micu s-a stins din viață la Buda în 13 mai 1806. În 1991, istoricul arădean Eugen Glück a cercetat *Matricola decedaților* din Taban, cartierul unde a trăit Micu, la parohia Bisericii din Raczváros. În volumul IV al Matricolelor decedaților, la pagina 701, se menționează că a fost înmormântat în ziua de 15 mai 1806, ceremonia fiind pontificată de episcopul Martin Görgey. Rămășițele pământești i-au fost depuse în criptă. În matricolă se mai menționează că a locuit în casa cu numărul 546 din Taban³⁵. Cu timpul placa cu numele defunctului sau crucea au dispărut. Azi nu i se mai poate identifica locul. În 1991, parohul îi mărturisea lui Eugen Glück că în urmă cu câteva decenii, osemintele neidentificate din criptă au fost scoase și depuse în cimitir.

În aceeași biserică, azi situată în Döbrentei ter, a fost înmormântat și Petru Maior. În vol. V al *Matricolei decedaților*, la pag 110, se menționează că „reverendissimul domn” Petru Maior, „grec-unit” a fost înmormântat în ziua de 16 februarie 1821. Serviciul a fost oficiat de „prea onoratul” viceprotopop Sztojckovics. Prevăzut cu sacramentele, a decedat în casa nr. 917, la vârsta de 60 de ani.

Nu avem informații clare despre locul lui de odihnă. Știm doar locul, biserica unde a fost înmormântat. Este posibil ca rămășițele pământești ale lui Maior au avut aceeași soartă cu ale lui Micu. A murit la 14 februarie 1821 -notează I. Chindriș-, departe de pământul țării, și e încă unul dintre marii noștri oameni care nu au mormânt³⁶. Sunt totuși câteva locuri de memorie, unde o placă, o statuie ar reprezenta un gest de recunoștință, de sacralizare a persoanei dispărute. Ele ar putea include pe harta locurilor de memorie a românilor și localitățile, cimitirele în care și-au găsit sfârșitul Corifeii Școlii Ardelene. Locul de veci al eroilor din panteonul național ține de elementele simbolice ale unei națiuni.

---

³⁰ Mircea Trifu, „...Peste locul îngropării sale...”, în *Libraria. Studii și Cercetări de Bibliologie III*, Tîrgu Mureș, 2004, p. 157-163.

³¹ Ioan Chindriș, *Memoriale 100*, Cluj-Napoca, p. 140.

³² M. Trifu, *op. cit.*, p.159.

³³ Mircea Tomuș, *op. cit.* p.233.

³⁴ Lucia Protopopescu, *op. cit.*, p.185

³⁵ Eugen Glück, „Informații în legătură cu actele de deces ale lui Samuil Micu-Clain și Petru Maior”, În *Lumina*, 17 aprilie 1992, p15.

³⁶ I. Chindriș, *op. cit.*, p.152.

Anexa 3 a Hotărârii nr _____ din _____ 2017 privind aprobarea organizării unui concurs de soluții artistice soluții artistice pentru “Grup statuar Școala Ardeleană” și pentru “Statuia Bethlen Gabor”.

JURIUL CONCURSULUI

Juriul concursului are următoarea componență:

Președintele juriului:

1. Miheț Florina Daniela- Arhitectul-șef al Municipiului Târgu Mureș

Membri:

2. .... - membru al Direcției Arhitect-șef
3. .... - membru al A.D.P.
4. .... - BOGOȘEL CONSTANTIN
5. .... - membru al U.A.P. Mures
6. .... - membru al U.A.P. Mures
7. .... – critic de arta
8. .... - Radu Balas
9. .... - FURO JUDITA
10. .... - sculptor
11. .... - sculptor
12. .... – MAGYARY ELOD
13. .... – membru artistilor plastici

Secretarul concursului: ....., reprezentant al Direcției Arhitect-șef din cadrul Primăriei Târgu Mureș. Fiecare vot are valoare egală, deciziile fiind luate cu majoritate simplă.

Anexa 4 a Hotărârii nr _____ din _____ 2017 privind aprobarea organizării unui concurs de soluții artistice soluții artistice pentru “Grup statuar Școala Ardeleană” si pentru “Statuia Bethlen Gabor”.

FORMULAR DE INSCRIERE

• Persoana fizica

- nume si prenume

.....

- profesia(pregătirea).....

- act de identitate..... seria ..... nr. ....

- numar TNA .....

- adresa

.....
- telefon

.....
- adresa mail.....

• Persoana juridica -

denumire

.....

- sediul social

.....

- reprezentant legal

.....

- cod unic de inregistrare/cod fiscal .....

- nr. de înregistrare la Registrul Comerțului .....

- telefon, fax

.....

- adresa e- mail

.....

Declar ca am luat la cunoștință de regulamentul concursului și sunt de acord cu prevederile acestuia, în mod special capitolele 2, 3.

Data/ Semnătura

(și stampila pentru persoane juridice)

Anexa 5 a Hotărârii nr _____ din _____ 2017 privind aprobarea organizării unui concurs de soluții artistice soluții artistice pentru “Grup statuar Școala Ardeleană” si pentru “Statuia Bethlen Gabor”.

FORMULAR DE JURIZARE

Criteriile de evaluare din tema/regulamentul concursului:

- 1. Expresivitatea plastică a obiectului și legătura cu identitatea culturală a zonei.
- 2. Coerența și exprimarea clară a conceptului.
- 3. Valoarea ofertei de pret.

-cerințe de temă respectate:

.....
.....
.....
.....

-cerințe de temă nerespectate:

.....
.....
.....
.....

- valoarea ofertei de prēt:

.....
.....
.....
.....

-alte observatii:

.....
.....
.....
.....

Membru al juriului:

Notarea se va face de la 1 la 10. Este posibilă și oferirea de note cu zecimale. Notarea cu zecimale este chiar indicată, pentru a se permite o departajare mai clară a participanților la concurs. Fiecare membru al juriului va acorda note individual, după care se va face media tuturor notelor.